

Nr 155.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till Statens sjöhistoriska museum: Avlöningar; given Stockholms slott den 23 februari 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Bertil Ohlin.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 februari 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, finans- och ekle-siastikdepartementen anför chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ohlin:

I årets statsverksproposition (tionde huvudtiteln, punkt 64) har Kungl. Maj:t på min föredragning föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Statens sjöhistoriska museum: Avlöningar för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 56 800 kronor. Sedan beredningen av detta ärende numera slutförts, ber jag nu att ånyo få anmäla detsamma.

Sjöhistoriska museets avlöningsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 56 800 kronor samt disponeras på sätt framgår av statsliggaren s. 820 och 821.

I skrivelse den 7 juni 1944, nr 10, anhöll riksdagen under punkt 59, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande sjöhistoriska museets personalorganisation och för 1945 års riksdag framlägga förslag i ämnet. I an-

ledning härav bemyndigade Kungl. Maj:t genom beslut den 22 juni 1944 min företrädare i ämbetet att tillkalla högst fyra utredningsmän för att verkställa den av riksdagen begärda utredningen. Med stöd av detta bemyndigande tillkallades såsom utredningsmän statskommisarien B. E. Johnsson, tillika ordförande, kanslichefen i statens organisationsnämnd G. W. Dahlberg, ledamoten av riksdagens första kammare, direktören C. E. Ericsson och ordföranden i sjöhistoriska museets nämnd, professorn S. E. Erixon.

Utredningsmännen, vilka antagit benämningen *1944 års utredning rörande sjöhistoriska museets personalorganisation*, ha den 29 november 1944 avgivit betänkande med förslag i ämnet.

Över betänkandet ha efter remiss yttranden avgivits av chefen för marinen, statskontoret, riksräkenskapsverket, allmänna lönenämnden, kommerskollegium, sjöhistoriska museets nämnd, vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien samt museichefskollegiet.

Museets tillkomst och utveckling.

Sedan styrelsen för Knut och Alice Wallenbergs stiftelse beslutat att till bestridande av kostnaderna för ett marin- och sjöfartsmuseum i Stockholm under vissa villkor bidra med ett belopp av 800 000 kronor, bemyndigade Kungl. Maj:t den 24 april 1931 dåvarande chefen för försvarsdepartementet att tillkalla högst fem utredningsmän för att inom nämnda departement biträda med verkställande av utredning rörande anordnande av ett dylikt museum, med beaktande — särskilt ur kronans synpunkt — av alla därmed sammanhängande spörsmål av ekonomisk och annan art. De med stöd av detta bemyndigande tillkallade utredningsmännen avgåvo den 12 januari 1932 betänkande i ämnet, vilket betänkande överlämnades till handelsdepartementet.

Enligt utredningsmännens förslag skulle såsom huvudbeståndsdelar i museet ingå de i f. d. skogsinstitutet i Nobelparken då inhysta statens sjökrigshistoriska samlingar — det s. k. marinmuseet — och föreningen Sveriges sjöfartsmuseums i Stockholm samlingar. Chefskapet för museet skulle utövas av en oavlönad styrelse av fem personer. Museet skulle bestå av två skilda huvudavdelningar, marinavdelningen och sjöfartsavdelningen. Den förra skulle omfatta marinmuseets samlingar och den senare Sveriges sjöfartsmuseums samlingar. Vardera avdelningen skulle hava sin särskilda föreståndare med placering i lönegrad B 24 å extra stat. Enär till föreståndare å marinavdelningen som regel borde tagas en pensionerad sjöofficer eller mariningenjör, erfordrades för avlönande av denne föreståndare endast ett skäligt arvode å förslagsvis 3 600 kronor utöver vederbörandes pension. Den av avdelningsföreståndarna, åt vilken styrelsen uppdragit sådant, skulle det åligga att föra protokollet vid styrelsens sammanträden ävensom att ombesörja vissa museet i dess helhet avseende bestyr, såsom att hava allmänt överinseende över museets lokaler m. m. Den övriga mera fast anställda

museipersonalen skulle utgöras av en förste vaktmästare i 7 och en vaktmästare i 5 lönegraden, båda å extra stat. För samlingarnas bevakning under besökstiden å sön- och helgdagar krävdes två tillfälliga biträden för en beräknad kostnad av 600 kronor årligen. Utredningsmännens förslag till avlöningsstat för museet slutade å 15 152 kronor.

Beträffande de nyss nämnda förslagen framhöllo utredningsmännen bland annat, att det icke kunde anses ändamålsenligt att omedelbart giva den nya museiinstitutionen en definitiv organisation, utan borde densamma tills vidare erhålla allenast provisorisk karaktär. Det vore icke osannolikt, att det permanenta personalbehovet sedan museet organiserats och samlingarna uppställt i de nya lokalerna kunde bliva ett annat. Uppförande av museiinstitutionen tills vidare på extra stat måste därför anses ändamålsenligt. Sedan museet ägt bestånd under erforderlig tid och erfarenhet vunnits om organisationens lämplighet, borde frågan om personalens uppförande på ordinarie stat upptagas.

Vid ärendets föredragning i statsrådet den 11 mars 1932 förklarade dåvarande chefen för handelsdepartementet sig kunna i huvudsak uttala sin anslutning till utredningsmännens förslag. Enär några kostnader för museets organisation icke komme att uppstå under byggnadstiden, behövde medel för detta ändamål icke äskas för budgetåret 1932/33. Därvid förutsattes, att ett blivande detaljerat förslag i ämnet hölles inom den kostnadsram, som utredningsmännen angivit. Departementschefen hemställde om avlåtande av förslag till riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte äga att dels för museibygnaden utan ersättning upplåta erforderlig tomtmark, dels ock för en kostnad av högst 885 000 kronor låta uppföra museibygnaden. Proposition (nr 227) i enlighet med denna hemställan avläts till riksdagen. I skrivelse nr 210 anmälde riksdagen, bland annat, att riksdagen medgäve, att Kungl. Maj:t iklädde sig de skyldigheter, Kungl. Maj:t föreslagit. Icke heller hade riksdagen någon erinran mot förslaget om museets organisation på två avdelningar, vardera under sin särskilda föreståndare, och hade riksdagen funnit förslaget rörande befattningshavarnas lönegradsplacering lämpligt avvägt. Lika med departementschefen fann sig riksdagen böra betona angelägenheten av att ett blivande detaljerat förslag rörande kostnaderna för museets organisation hölles inom den av utredningsmännen angivna kostnadsramen.

Med anledning av att museets nybyggnad kunde förväntas bliva färdig till den 1 juli 1935 anvisade samma års riksdag medel för uppehållande av museets verksamhet under budgetåret 1935/36. Därvid fastställdes det tidigare förslaget till personaluppsättning, dock att behovet av vaktmästarpersonal för nämnda budgetår ansågs kunna tillgodoses genom anställande endast av en förste expeditionsvakt. Avlöningsanslaget upptogs till 16 200 kronor, däri inberäknat ett arvode å 600 kronor för bestridande av portvakts-göröromål m. m.

I skrivelse den 7 september 1935 hemställde sjöhistoriska museets nämnd, att museets avlöningsanslag måtte för budgetåret 1936/37 upptagas till 28 600 kronor. Medelsbehov förelåge för avlönande av dels en expeditionsvakt, dels

ett kvinnligt biträde, dels ock två modellsnickare. Vad modellsnickarna anginge hade utredningsmännen i sin organisationsplan beräknat ett belopp av 9 500 kronor, ingående i museets omkostnadsstat, för samlingarnas underhåll och förkovran. Med detta belopp hade avsetts att bland annat bestrida avlöningarna till två modellsnickare å 3 600 kronor. Med hänsyn till de nya grunderna för riksstatens uppställning föreslogs, att denna post å tillhoppa 7 200 kronor i stället måtte anvisas under avlöningsanslaget.

Dåvarande departementschefen (1936 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln) ansåg sig icke kunna gå utöver den av utredningsmännen för museets anordnande angivna, av riksdagen i princip godkända planen för organisation av museet och biträdde därför icke nämndens förslag om anställande av ett kvinnligt biträde. Då förslaget om anställande av en expeditionsvakt och två modellsnickare icke gav honom anledning till erinran, tillstyrkte han, att medelsbehovet under avlöningsanslaget upptogs till 25 900 kronor. Det av departementschefen tillstyrkta anslaget anvisades av riksdagen.

Från och med den 1 juli 1936 hade museet alltså den personal, varmed man räknat i samband med beslutet om donationsmedlens mottagande och museets inrättande. Under den tid, som därefter förflutit, har emellertid museinämnden årligen i sina petita hemställt om ökade anslag för att möjliggöra anställandet av ytterligare personal. Dessa framställningar, som visserligen icke i allo föranlett åtgärder, ha dock resulterat i en icke obetydlig ökning av museets arbetskrafter. Sålunda har museet numera tillgång till följande personal eller medel för särskilda ändamål:

I. Enligt den ursprungliga planen:

2 avdelningsföreståndare, Eo 24,
1 förste expeditionsvakt, Eo 7,
1 expeditionsvakt, Eo 5,
2 modellsnickare, arvode numera 4 800 kronor, samt
för portvaktsgöromål m. m. 600 kronor.

II. Här utöver av statsmakterna medgivna utökningar:

1 kanslibiträde, Eo 7, anställt fr. o. m. den 1 juli 1937 som kontorsbiträde och uppflyttat till kanslibiträde fr. o. m. den 1 juli 1939, samt
1 värmeledningsskötare och reparatör, Eo 7, anställd fr. o. m. den 1 juli 1938.

Vidare ha inom ramen för anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal medel beviljats till vikariatsersättningar med högst 900 kronor, till extra arbetshjälp åt avdelningsföreståndarna, till skrivbiträdeshjälp, till arvoden med 600 kronor vardera åt en ekonomidelegerad och en sekreterare samt för tillsyn över museilokalerna med högst 200 kronor och för bevakning under öppethållande och nattetid med högst 4 300 kronor.

III. Av statsmedel i annan ordning avlönad personal:

Arkivarbetare till vid skilda tidpunkter varierande antal, för närvarande 19.

IV. Med enskilda medel avlönad personal:

- 1 amanuens, arvode 7 030 kronor, å sjöfartsavdelningen,
- 1 amanuens, arvode 4 030 kronor, å örlogsavdelningen (uppbär härutöver de förut angivna, till extra arbetshjälp åt föreståndarna avsedda medlen),
- 1 konservator, arvode 1 200 kronor (uppbär härutöver sedan år 1942 ett av de för modellsnickare avsedda arvoden å 4 800 kronor),
- 2 finmekaniker, arvoden å 4 800 och 2 700 kronor.

Härjämte ha 860 kronor använts till ökande av skrivbitrådets avlöningsförmåner.

De enskilda medlen ha utgjorts dels av inkomster av modellverkstaden, dels — och huvudsakligen — av tillskott från föreningen Sveriges sjöfartsmuseum i Stockholm — vilken numera har till uteslutande uppgift att fungera såsom understödsförening för museet — eller av särskilda donationer. Föreningens bidrag till museet enbart för avlönande av mera stadigvarande personal vid museet ha från den 1 juli 1938 till den 31 oktober 1944 utgjort sammanlagt omkring 65 000 kronor. Museet förfogar därjämte över vissa donationer, avsedda för bestridande av kostnader för särskilda ändamål, såsom för uppordning av samlingar, anskaffande av montrar och modeller ävensom för anordnande av specialutställningar. Donationernas sammanlagda belopp utgjorde den 30 juni 1944 i runt tal 194 000 kronor. Dessa medel äro avsedda att så småningom helt förbrukas för de ändamål för vilka de donerats. De kunna således enligt donationsbestämmelserna icke disponeras för avlönande av stadigvarande personal.

Museets verksamhet och uppgifter.

Under erinran om att sjöhistoriska museet bildats genom ett sammanförande av statens i huvudstaden förvarade sjökrigshistoriska samlingar och föreningen Sveriges sjöfartsmuseums i Stockholm samlingar jämte respektive samlingar tillhörande depositioner anför utredningen beträffande museets lokalförhållanden och föremålsbestånd samt ändamål i huvudsak följande.

Huvudparten av de i Stockholm befintliga föremålen, tillhörande de sjökrigshistoriska samlingarna, utgjorde det s. k. marinmuseet, som var tillfälligt inrymt i f. d. skogsinstitutet i Nobelparken. Den för utställningsändamål nyttiga golvytan uppgick till cirka 600 m², och personalen bestod av en föreståndare, företrädesvis en pensionerad sjöofficer, en tillsyningsman samt vid behov en assistent. Föremålsbeståndet omfattade år 1931 cirka 5 000 nummer.

Sjöfartsmuseets samlingar, vilka hållits tillgängliga för allmänheten från år 1925, voro inrymda i en lägenhet vid Skeppsbron omfattande en nyttig golvyta av cirka 300 m². Vid dessa samlingar voro anställda en föreståndare, en vaktmästare samt från år 1931 jämväl en assistent. Antalet i samlingarna ingående nummer utgjorde år 1931 omkring 5 000 föremål, varav ungefär 1 300 voro fotografier, träsnitt och litografier.

Det är av intresse att med de sålunda lämnade siffrorna jämföra de vid

sjöhistoriska museet nu rådande förhållandena. Golvytan inom museet uppgår till över 4 700 m², och härav upptaga de för utställningsändamål avsedda lokalerna icke mindre än 3 540 m². Det totala föremålsbeståndet uppskattas till — förutom fotografier och dylikt — cirka 30 000 nummer, varav 20 000 på örlogsavdelningen. Sett i relation till förhållandena år 1931 har således den för utställningsändamål disponibla golvytan ungefär fyrdubblats, medan föremålsbeståndet mer än tredubblats.

Beträffande museets ändamål framhöllo 1931 års utredningsmän, att detta skulle vara att hos vårt folk väcka och underhålla intresset för och kunskapen om såväl örlogs- som handelsflottan och dessas verksamhet i försvarets och samfärdselns tjänst samt att i sådant syfte sammanbringa, vårda och hålla för allmänheten tillgängliga fartygsmodeller och andra föremål, ägnade att belysa bådas utveckling och betydelse. Varken härav eller av de för nämnden av utredningsmännen angivna åliggandena framgår, att vid museet skulle bedrivas någon vetenskaplig forskning. Emellertid föreslogo utredningsmännen att bland avdelningsföreståndarnas uppgifter skulle ingå att vårda och vetenskapligt bearbeta samlingarna. Att utredningsmännen dock icke räknade med att denna sida av verksamheten vid museet skulle bli mera omfattande torde framgå därav, att utredningsmännen framhöllo, att särskilt arbetet med museets organiserande samt samlingarnas utställande i de nya lokalerna givetvis innebure åtskilliga speciella uppgifter vid sidan av det löpande museiarbetet och därför måste ställa större fordringar på arbetskrafternas omfattning än enbart det sistnämnda. Utredningsmännen funno följaktligen icke osannolikt, att det permanenta personalbehovet kunde bli ett annat.

I den för museet den 16 december 1938 fastställda instruktionen (SFS 1938: 726, ändrad 1939: 446 och 1942: 545) upptogs bland museets uppgifter icke blott att sammanbringa, vårda och hålla för allmänheten tillgängliga originalföremål, modeller och andra ting, ägnade att belysa örlogs- och handelsflottans verksamhet och utveckling, utan jämväl att vetenskapligt bearbeta samlingarna.

Såsom i direktiven för utredningen uttalats, förhölle det sig givetvis så, fortsätter utredningen, att inom museets verksamhetsområde en snart sagt obegränsad mängd av arbetsuppgifter erbjöd sig för en kunnig och energisk museiledning. Efter museets tillkomst hade också verksamheten inom det samma väsentligt utvidgats. De begränsade arbetsuppgifter, på vilka 1931 års utredningsmän närmast torde ha tagit sikte, hade icke ansetts tillräckliga, därest museet skulle fylla de krav, som borde ställas på en modern kulturhistorisk institution. Verksamheten hade sålunda givits en mera vetenskaplig inriktning och utökats med arkiv- och fältforskningar i och för museimaterialets säkrare bestämning och tolkning liksom för åstadkommande av större planmässighet vid insamlandet. Detta arbete hade inom sjöfartsavdelningen organiserats som en sjöhistorisk undersökning med uppgift att bedriva efterforskningar inom olika delar av landet med uppteckningar efter lämpliga meddelare samt fotografering, uppmätning och beskrivning av historiskt material i syfte att i görligaste mån fördjupa kunskapen om den svenska sjöfartens historia och göra detta vetande tillgängligt även för eftervärlden. Samtidigt hade museet sökt effektivisera sin pedagogiska funktion och bland annat till komplettering av de permanenta expositionerna anordnat populära tillfälliga utställningar för att väcka intresse för svensk sjö-

mannagärning nu och förr samt belysa fartygsbyggandets, manövreringsteknikens och sjöfartsnäringens historiska utveckling och nutida ställning i vårt land.

Utredningen erinrar i anslutning härtill, att utredningen enligt direktiven hade att i första hand undersöka, i vad mån personalförstärkningar måste anses ofrånkomliga, för att icke de viktigaste och mest trängande av museets arbetsuppgifter skulle bli eftersatta. Utredningen framhåller, att betydande svårigheter måste möta att bestämt avgränsa sådana uppgifter. Hit måste enligt utredningen dock i främsta rummet räknas att vårda samlingarna samt att göra dem tillgängliga för allmänheten på ett vetenskapligt och pedagogiskt tillfredsställande sätt, medan museets övriga instruktionsenliga åligganden, såsom ågärder för samlingarnas ökande och forskningsverksamhet i övrigt, torde vara arbetsuppgifter, vilka kunde jämkas efter tillgång på personal och medel.

Det vore med beaktande av dessa synpunkter utredningen framlade sitt förslag till personalorganisation för museet. Genom däri ingående personaluppsättning borde museet enligt utredningens mening kunna icke blott på ett fullt tillfredsställande sätt handhava museiföremålen samt accessions- och utställningsverksamheten utan även — om än i begränsad omfattning — verkställa vetenskapliga undersökningar på hithörande område.

Utredningens förslag.

Museets personalbehov m. m.

Till utredningen har överlämnats ett inom museet utarbetat förslag till personalorganisation. Detta förslag innebär att vid museet skulle *dels* nyinrättas följande befattningar, nämligen 1 museidirektör i lönegrad A 30, 1 konservator i lönegrad A 18, 1 expeditionsvakt i lönegrad A 5, 3 amanuenser i lönegrad Eo 18—20, 1 kontorsbiträde i lönegrad Eo 4 samt 1 extra amanuens med arvode av 2 500 kronor, *dels* verkställas reglering av nu förefintliga befattningar enligt följande plan:

Nuvarande befattning:		Föreslagen befattning	
2 föreståndare i lönegraden ...	Eo 24	2 andre	intendentstjänster i lönegraden A 24
1 värmeledningsskötare och reparatör i lönegraden	Eo 7	1 maskinist i lönegraden	A 7
1 kanslibitråde i lönegraden ...	Eo 7	1 kanslibitråde i lönegraden ..	A 7
1 förste expeditionsvakt i lönegraden	Eo 7	1 förste expeditionsvakt i lönegraden	A 7
1 expeditionsvakt i lönegraden	Eo 5	1 expeditionsvakt i lönegraden	A 5
1 skrivbiträde. Arvode.....	3 360	1 kontorsbiträde » »	A 4
1 modellsnickare. »	4 800	1 rustmästare » »	A 7
1 » »	4 800	1 modellsnickare » »	Eo 10

För extra arbetshjälp och för bevakning har i förslaget beräknats liksom för närvarande 3 000 kronor respektive 4 300 kronor.

Utredningen säger sig givetvis icke kunna förneka, att en personalkader av denna storlek väl kunde beredas full sysselsättning inom museets arbetsområde, liksom ej heller att en verksamhet av den omfattning, som härigenom skulle möjliggöras, ur kulturhistorisk synpunkt vore av stort värde. Med hänsyn till de riktlinjer, efter vilka utredningen ansåge sig böra lösa föreliggande spörsmål, och med beaktande jämväl av den utsträckning, i vilken museiverksamheten på andra områden i allmänhet tillgodosetts, måste utredningen emellertid finna väsentliga nedskärningar av detta förslag böra och kunna ske. Utredningen anför i fortsättningen följande.

Museets nuvarande personalorganisation har uppbyggts med utgångspunkt från att museets ledning skulle utövas av en museinämnd, vilken — såvitt framgår av 1931 års utredning — skulle ha till uppgift att leda museets verksamhet och avväga de båda avdelningarnas krav och intressen i förhållande till varandra och till museet i dess helhet. Enligt gällande instruktion för museet åligger det nämnden huvudsakligen att tillse, att museet fyller sitt ändamål och att museets personal fullgör sina åligganden, samt att meddela erforderliga föreskrifter angående arbetet i museet. Nämnden har vidare att i enlighet med fastställda stater och i övrigt givna föreskrifter handha stats- och donationsmedel samt besluta om användandet av inträdesavgifter och andra liknande inkomster. Det ankommer också på nämnden att besluta om inköp för samlingarna samt om utlåning eller deposition av föremål. Slutligen har nämnden att årligen till Kungl. Maj:t inkomma med anslagsäskanden och verksamhetsberättelse.

Det är uppenbart, att — även om nämnden utfört ett förtjänstfullt arbete och väsentligt bidragit till att höja museets såväl vetenskapliga som museala anseende — nämnden såsom sådan icke kunnat deltaga i den dagliga skötseln av museet på samma sätt som en institutionschef. Det huvudsakliga bestyret i dessa avseenden har därför alltmera kommit att påvila — förutom nämndens arbetsutskott — dess sekreterare. Genom instruktionsändring den 30 juni 1942 (S.F.S. nr 545) föreskrevs emellertid, att de arbetsuppgifter, som förut jämlikt instruktionen eller nämndens beslut ankommit på nämndens arbetsutskott och sekreterare, skulle uppdelas dels på en nämndens ekonomidelegerad och dels på en sekreterare tillika föreståndare för en av museets avdelningar. Samtidigt tillades sekreteraren vissa administrativa funktioner, vilka enligt förut gällande instruktion tillkommo den av avdelningsföreståndarna, som nämnden ägde bestämna. Ekonomidelegeraden äger numera att under nämnden fullgöra dess åligganden beträffande medelsförvaltningen och att i sådant avseende bland annat följa och övervaka museets ekonomiska förvaltning och kassaväsen ävensom att hålla nämnden underrättad om åtgärder m. m. beträffande denna förvaltning. Såsom ett viktigt led i ekonomidelegeradens arbete ingår att jämte sekreteraren underteckna anvisningar, checker och andra värdehandlingar. På sekreteraren har lagts att sköta det löpande arbetet med administrationen och förvaltningen — beträffande den ekonomiska förvaltningen under ekonomidelegeradens överinseende och medverkan — ävensom att ansvara för de sekreterargöromål, som förekomma vid och i anslutning till nämndens sammanträden.

Genom den av den livliga utställningsverksamheten ökade arbetsbelastningen har, anför utredningen, den sålunda rådande ordningen visat sig tung-

rodd och mindre tillfredsställande. Utredningen hade därför funnit övervägande skäl tala för att institutionen erhöles en chef i ansvarig ställning och förordar därför, att den omedelbara ledningen av museet anförtros åt en museichef.

Inrättandet av en särskild befattning som museichef måste, fortsätter utredningen, i sin tur påverka nämndens ställning inom organisationen, och givetvis kunde även övervägas, om anledning förelåge att bibehålla nämnden. Utredningen hade emellertid vid sin prövning av förevarande spörsmål kommit till den bestämda uppfattningen, att nämndinstitutionen vid sjöhistoriska museet borde bibehållas, icke minst med hänsyn till ordningen för museets tillblivelse. Det hade syntts utredningen angeläget att den hittillsvarande genom nämnden upprätthållna kontakten med sjöförsvaret och handelsflottan icke brötes. Vidare hade det befunnits värdefullt att genom representation i nämnden kunna erhålla direkt förbindelse med den kulturhistoriska verksamheten i övrigt ävensom med enskilda, vilka visat intresse för museets tillkomst och utveckling. Det hade också stått klart för utredningen, att alla de åligganden, som för närvarande ankomme på nämnden, icke lämpligen borde anförtros museichefen, helst som utredningen förutsatte, att denne skulle fungera jämväl som avdelningsföreståndare. Utredningen förordade således, att vid sjöhistoriska museet alltjämt skulle finnas en nämnd med i huvudsak oförändrad sammansättning. I nämnden borde dock såsom ledamot ingå museichefen. Någon utökning av antalet ledamöter på grund härav torde likväl icke vara erforderlig. Ledamöterna borde i denna egenskap liksom för närvarande vara oavlönade. Då på museichefen borde ankomma att i tjänsten handha de uppgifter, som hittills åvilat sekreteraren och ekonomidelegeraden, kunde nuvarande arvoden för dessa uppdrag upphöra att utgå.

Såsom förut antytts, vore det utredningens uppfattning, att museichefen borde kunna samtidigt fungera som föreståndare för en av museets båda avdelningar. Utredningen anmärker i anslutning härtill, att avdelningsföreståndaren å sjöfartsavdelningen under den andre avdelningsföreståndarens ledighet för militärtjänst uppehållit föreståndarskapet för museets båda avdelningar under en tid av fyra år.

Vidkommande den vid museet i övrigt förefintliga och av statsmedel avlönade personalen anser utredningen, att museet numera vunnit den stadga, att ett överförande till ordinarie stat av vissa av de icke-ordinarie befattningarna vore befogat. Detta gällde — förutom en av avdelningsföreståndarebefattningarna — tjänsterna som kanslibitråde, maskinist och förste expeditionsvakt, samtliga nu placerade i lönegraden Eo 7, samt befattningen som expeditionsvakt i lönegraden Eo 5. Vidare borde vissa arvodesanställda erhålla extra ordinarie tjänster, nämligen en av modellsnickarna samt det extra skrivbiträdet.

Utredningen har vidare ansett rimligt, att viss vetenskapligt och tekniskt utbildad personal, som hittills avlönats av enskilda medel, komme i åtnjutande av den fastare anställning, som kunde erbjudas de med statsmedel avlönade.

Vad beträffar de donationsmedel, som må stå till museets fria disposition, måste det enligt utredningen vara museiledningen angeläget, att dessa medel icke användas för avlönande av personal annat än undantagsvis och för rent tillfälliga behov. Dylika medel borde i stället företrädesvis begagnas för att berika samlingarna, för ordnande av tillfälliga utställningar, för nyan-skaffningar samt för publikationstryck och andra utgifter av omkostnads natur.

I betraktande av det sålunda anförda har utredningen funnit följande förändringar böra vidtagas i museets personalorganisation, nämligen

- 1) inrättande av en befattning som museichef, tillika avdelningsföreståndare,
- 2) inrättande av två amanuensbefattningar,
- 3) inrättande av en konservatorsbefattning,
- 4) inrättande av en expeditionsvaktsbefattning,
- 5) uppförande på ordinarie stat av en avdelningsföreståndartjänst samt de extra ordinarie befattningarna som kanslibitråde, värmeledningsskötare och reparatör, förste expeditionsvakt och expeditionsvakt, ävensom
- 6) ombildande av arvodesbefattningar för en modellsnickare och ett skrivbiträde till extra ordinarie tjänster.

Befattningshavarnas löneställning m. m.

Beträffande den föreslagna befattningen såsom museichef anför utredningen — under erinran att utredningen ansett det vara möjligt att förena uppdraget som museichef med föreståndarskapet för en av museets båda avdelningar — inledningsvis följande.

Utredningen har övervägt möjligheten och lämpligheten av att sammanslå de båda avdelningarna så att särskilda avdelningsföreståndare icke skulle behöva finnas. Det kan emellertid icke bestridas att de säregenheter, som karakterisera avdelningarna, äro av den beskaffenhet att en sammanslagning i organisatoriskt hänseende icke synes lycklig. Här må ock erinras, att enligt Kungl. Maj:ts bestämmelser den 18 februari 1944 rörande museiverksamheten inom marinen marinförvaltningen skall med avseende å denna verksamhet biträdas av marinens museikommitté, i vilken såsom självskrivnen ledamot skall ingå föreståndaren för sjöhistoriska museets örlogsavdelning, tillika sekreterare i kommittén. Kommittén har till uppgift att förmedla överförandet till sjöhistoriska museets örlogsavdelning eller annan museal institution av museala föremål från marinen. I samråd med föreståndaren för örlogsavdelningen skola cheferna för Stockholms och Karlskrona örlogsvarv meddela närmare föreskrifter rörande redovisningen och den museala vården av samlingar å respektive orter, som icke överförts till sjöhistoriska museet. På grund av dessa samlingars betydande omfattning har föreståndaren för örlogsavdelningen ett icke ringa mått av ansvar och arbete vid sidan av de uppgifter, som åvila honom vid museet. Särskilt arvode härför utgår icke. Då dessa särskilda arbetsuppgifter måste anses åvila vederbörande i tjänsten, synes föreskrift härom böra införas i instruktionen för museet.

Det samband, som sålunda funnes mellan sjöhistoriska museet och de marina museisamlingarna vid örlogsvarven, talade enligt utredningens mening också för att örlogsavdelningen finge bestå som en enhet inom museet.

Museichefen borde enligt utredningen i denna sin egenskap i huvudsak åligga att under överinseende av nämnden ha den närmaste vården och tillsynen över museets samlingar med vad därtill hörer, att leda den vetenskapliga verksamheten, att besluta angående konservering och restaurering av föremål, att tillse att museets personal fullgör sina åligganden, att i enlighet med fastställda stater och av nämnden givna föreskrifter handha de stats- och donationsmedel, som blivit ställda till museets förfogande, ävensom inträdesavgifter och andra liknande inkomster, att tillse att samlingarna på fastställda tider hållas tillgängliga för allmänheten ävensom att ordna därvid behöflig bevakning och tillsyn samt att årligen till museinämnden inkomma med förslag till anslagsäskanden till nästföljande års riksdag.

Utredningen anför, att de krav, som borde ställas på museichefen, vore, förutom att han ägde goda vetenskapliga kvalifikationer, att han förenade allmän sakkunskap inom museets verksamhetsfält med organisatorisk förmåga. Museichefen borde, såsom av utredningen förut framhållits, vara ledamot och jämväl sekreterare i nämnden, där han hade att föredraga förekommande ärenden.

För bedömande av museichefens löneställning erinrar utredningen om vad i sådant avseende gäller för andra museiinstitutioner. Utredningen nämner härvid i första hand armémuseum och livrustkammaren, från vilka sjöhistoriska museet dock i väsentliga avseenden skiljde sig bland annat därigenom att det hade ett vidare arbetsområde. Vid såväl armémuseum som livrustkammaren vore museiföreståndarna placerade i lönegraden A 27. Efter att närmare ha redogjort för motiveringen till statsmakternas beslut i fråga om löneställningen för nyssnämnda båda museiföreståndare samt för naturhistoriska riksmuseets avdelningsföreståndare, föreståndaren för etnografiska museet och museidirektören vid statens historiska museum, vilka sistnämnda befattningshavare vore placerade i lönegraden A 30, anför utredningen, att utredningen vid sitt övervägande av spörsmålet om löneställningen för museichefen vid sjöhistoriska museet funnit sig böra stanna vid den lönegradsplacering, som för närvarande gällde för föreståndarna vid de båda med museet närmast jämförbara institutionerna, armémuseum och livrustkammaren. En annan löneställning hade synts utredningen icke kunna ifrågakomma, innan en allmän översyn kommit till stånd i fråga om löneplaceringarna för samtliga statliga museiföreståndare. Utredningen föresloge således, att befattningen hänfördes till 27 lönegraden samt att densamma uppfördes på ordinarie stat.

I fråga om befattningens tjänstebestämmelse hade utredningen övervägt olika alternativ, såsom föreståndare, intendent, överintendent, museidirektör, museichef och styresman. Utredningen hade för sin del stannat för benämningen museidirektör såsom ur titelsynpunkt lämpligast.

Utredningen säger sig i fråga om löneställningen för den avdelningsföreståndare, som icke vore museidirektör, ha vid jämförelse med andra museiinstitutioner och med hänsyn tagen till av tjänsteförteckningsak-

kunniga avgivet förslag (SOU 1942: 46) funnit organisatoriskt riktigast, att befattningen hänfördes till 21 lönegraden med benämningen intendent. Utredningen förutsatte dock att, därest det förslag till uppflyttning till 23 lönegraden av andre intendenten med flera befattningshavare i 21 lönegraden, som i ett den 22 december 1942 avgivet betänkande angående löneställningen för de vetenskapligt utbildade tjänstemännen vid statens arkiv, bibliotek och museer framlagts av de s. k. lärda verkssakkunniga, skulle vinna statsmakternas bifall, jämväl ifrågavarande befattning placerades i 23 lönegraden. Tjänsten borde uppföras på ordinarie stat. Därest denna befattning eller styresmansbefattningen skulle besättas av pensionerad sjöofficer, borde jämlikt 2 § 2 mom. civila avlöningsreglementet bero på Kungl. Maj:ts prövning om och i vad mån avdrag å lönen skulle ske med hänsyn till åtnjutna pensionsförmåner.

Utredningen anför, att det torde få förutsättas, att om den pensionerade officer, som nu vore föreståndare för örlogsavdelningen, skulle erhålla intendentsbefattningen, Kungl. Maj:t vid nyssnämnda prövning bestämde avdraget så, att löneförmånerna, inklusive pension, icke komme att uppgå till mindre belopp än det, som för närvarande utginge till befattningshavaren i fråga. Skulle föreståndaren å sjöfartsavdelningen erhålla den ordinarie intendentstjänsten, borde Kungl. Maj:t äga möjlighet att till undvikande av löneminskning bevilja honom särskilt personligt lönetillägg. Dyligt tillägg borde med riksdagens medgivande kunna bestridas från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän.

I fråga om de vid museet tjänstgörande amanuenserna anför utredningen:

Förutom föreståndaren och ett skrivbiträde tjänstgör å sjöfartsavdelningen en amanuens, avlönad av enskilda medel, vilken har till uppgift att biträda föreståndaren vid dennes fullgörande av de honom enligt instruktionen åvilande göromålen, framför allt samlingarnas vård, katalogisering, utställande, utökande, magasinering samt vetenskapliga bearbetning. Härutöver har amanuensen att biträda vid vården av arkivet ävensom att närmast handhava den förenämnda s. k. sjöhistoriska undersökningen.

Även å örlogsavdelningen finnes anställd en amanuens, avlönad delvis av statsmedel och delvis av enskilda medel. Örlogsavdelningens samlingar äro till sin omfattning avsevärt större än sjöfartsavdelningens och ha ännu icke undergått mer än till hälften en första grovsortering. Detta förhållande sammanhänger med att tidigare bokföring och registrering å varvens modellkammare varit synnerligen knapphändig och ofullständig. För en mängd föremål saknas varje slag av uppgift. Nyregistrering i museal bemärkelse har börjat först år 1937. Då på föreståndarens lott även fallit uppgiften att registrera och övervaka den museala vården av statens sjökrigshistoriska samlingar å flottans stationer och varv i Stockholm, Karlskrona och Göteborg samt kustartilleriets etablissement i dess olika förläggningar, påvilas föreståndaren en avsevärd arbetsbörda. Under föreståndaren lyder jämväl museets bibliotek och arkiv. Accessionen har här under senare år varit betydlig, och bokbeståndet har sedan år 1938 vuxit från 1 200 till cirka 9 500 band. Omfattande arbeten med katalogisering, registrering och utlåning ha blivit följden.

För möjliggörande av en museiverksamhet i den omfattning, som av utredningen förut antytts, har utredningen funnit behov föreligga av — förutom föreståndarna — en vetenskapligt kvalificerad arbetskraft å vardera avdelningen. Utredningen har därför förordat, att å museets avlöningsstat beräknades medel till avlönande av de nu huvudsakligen av enskilda medel avlönade två amanuenserna. Utredningen anför beträffande amanuensernas kompetens- och löneförhållanden, att dessa borde rättas efter de av Kungl. Maj:t fastställda bestämmelserna för vetenskapligt utbildade tjänstemän vid statens arkiv, bibliotek och museer. Vid sitt inträde i museets tjänst borde amanuenserna således avlönas såsom extra tjänstemän i 17 lönegraden under så lång tid, att denna tillsammans med provtjänstgöring uppginge till ett år. Därefter borde följa tre års anställning i lönegraden Eo 18, varefter uppflyttning borde ske till lönegraden Eo 20, varvid som villkor skulle gälla, att de avlagt fil. lic.-examen inom den ämneskrets, som museet företrädde. Med hänsyn till de nu anställda amanuensernas långa tjänstgöringstid vid museet — över sex respektive nära två år — borde de omedelbart placeras i lönegraden Eo 18.

Beträffande den föreslagna konservatorsbefattningen erinrar utredningen, att någon konservator aldrig uppförts på museets personalförteckning men att det lyckats museiledningen att med enskilda medel avlöna en dylik befattningshavare. Utredningen yttrar i fortsättningen:

Som tidigare framhållits, måste en av de viktigaste arbetsuppgifterna inom museet vara att sakkunnigt vårda de säregna och ofta oersättliga föremål, som utgöra museets samlingar. I samlingarna ingå föremål av de mest skilda material, såsom järn och andra metaller, trä och textilier ävensom artefacter av stort konstnärligt värde, såsom målningar, skulpturer och unika äldre fartygsmodeller. Även om för järn och träkonservering andra statliga institutioner kunna anlitas, kan biträde med konservering och restaurering av fartygsmodeller icke erhållas på sådant sätt. Icke heller kommersiellt verkande konservatorer torde för närvarande kunna tagas i anspråk för dylikt arbete, då de icke lära besitta de speciella nautiskt-historiska kunskaper som här fordras utöver allmänna kunskaper i konservering. Detta förhållande belyses bl. a. därav, att museet numera på föranstaltande av riksantikvarien regelmässigt anlitas för konservering av kyrkornas votivskepp.

Vid sidan av uppgiften att vårda samlingarna ankommer även på museet att komplettera dessa genom anskaffande av modeller. Fartygsmodellen tjänar som ett högklassigt hjälpmedel för att förmedla kunskap om skeppsbyggeri och sjöfart, och det har av museiledningen betraktats som en väsentlig uppgift att tillförsäkra museet en samling fullgoda historiska och moderna modeller för att kunna giva en kontinuerlig bild av skeppsbyggeriets utveckling i vårt land. I anslutning till konserveringsverksamheten har därför inom museet inrättats och under konservatorns närmaste ledning drivits en särskild modellverkstad.

Av vad sålunda anförts finner utredningen framgå, att konservatorsbefattningen måste vara av utomordentlig betydelse för museiverksamheten, icke minst i fråga om samlingarnas vård och bevarande. Den förutsatte hos innehavaren — förutom yrkeskunighet inom en konservators tekniska arbetsområden — historiskt vetenskapliga intressen samt en ingående kännedom

om äldre och nyare tiders skeppsbyggnads- och riggingsteknik. Konservatorns löneställning borde därför vara så avpassad, att en lämplig person kunde finna med sitt intresse förenligt att skaffa sig nödig specialutbildning för vinnande av kompetens till ifrågakvarande befattning. Enligt utredningens mening vore det väl befogat att vid sjöhistoriska museet inrätta en konservatorstjänst i 17 lönegraden. Befattningen borde tills vidare uppföras på extra ordinarie stat.

Angående den föreslagna ombildningen av en arvodesbefattning såsom modellsnickare till extra ordinarie tjänst yttrar utredningen, att enligt vad erfarenheterna visat konserveringsanstalten inom museet borde vara förenad med modellverkstaden. Någon klar gräns kunde nämligen icke dragas mellan arbetsuppgifterna vid konservering av bland annat fartygsmodeller med därvid förekommande kompletteringsarbeten samt vid nytillverkning av modeller, särskilt sådana av historisk art. Verksamheten vid modellverkstaden vore icke uteslutande inriktad på snickeriarbeten av olika slag utan vore betydligt mångsidigare och omfattade arbetsuppgifter som berörde skilda yrkesområden. Jämsides med snickeriarbete framträdde här särskilt finmekaniskt arbete och målning. Utredningen fortsätter:

För modellverksamheten har museet sedan år 1936 haft vissa statsmedel till sitt förfogande. Å museets avlöningsstat ha således upptagits medel till avlöande av två modellsnickare, envar med ett arvode av f. n. 4 800 kronor för år. Sedan den ene av modellsnickarna under år 1939 inkallats till militärtjänstgöring, har dennes arvode icke disponerats för avlöande av nyanställd arbetskraft utan sedan 1942 använts som bidrag till konservatorns avlöning.

Museet har vid ett flertal tillfällen äskat anslag för modernisering av modellverkstaden och för framställande av moderna örlogsmodeller men ej vunnit gehör härför. För att ej verksamheten skulle avstanna, har museet lyckats utverka gåvor och detta i sådan omfattning, att museet f. n. torde ha en av de modernaste modellverkstäderna i landet.

Detta har å andra sidan medfört, att museet erhållit förfrågningar om tillverkning av modeller för enskilda ändamål. I viss utsträckning har museet också åtagit sig beställningar. De inkomster som influtit på grund av dessa beställningar ha i första hand använts för anställande av två finmekaniker, vilka avlönats med 4 800 respektive 2 700 kronor för år. Till belysande av omfattningen av denna verksamhet må jämväl nämnas, att museets nettoinkomster härav under budgetåret 1943/44 uppgingo till 2 635 kronor 9 öre.

Det kan visserligen synas tveksamt, om museiverksamheten bör förenas med en affärsverksamhet av förevarande slag. Då det emellertid visat sig, att verksamheten varit löande och åt museet berett möjlighet att för egen räkning få modeller utförda i större utsträckning än som eljest kunnat ske ävensom verkat pedagogiskt föredömlig på modellframställningen i landet, finner utredningen övervägande skäl tala för att rörelsen alltjämt får bedrivas. Bestämmelser böra dock meddelas om dispositionen av uppkommande överskott. Lämpligast synes detta böra tagas till uppbörd å reservationsanslaget till underhåll av museets samlingar.

Under angivna förhållanden har utredningen ansett sig böra föreslå, att för modellverkstaden upptoges allenast en befattningshavare på avlönings-

staten. Denne befattningshavare syntes böra benämnas modellbyggare, vilken benämning bättre svarade mot de arbetsuppgifter, som enligt vad utredningen förut nämnt åvilade befattningshavaren i fråga. Ytterligare personal för modellverksamheten borde få anställas endast i den mån inkommande beställningar gjorde detta påkallat och möjligt. Avlöningarna till dylik personal borde — i likhet med övriga utgifter för rörelsen — påföras modellverkstaden såsom driftkostnader. På den å avlöningsstaten uppförda modellbyggaren, vilken under konservatorn även skulle komma att fungera såsom förman för övriga arbetare å verkstaden, måste ställas stora krav i fråga om yrkesskicklighet. Med hänsyn till angelägenheten av kontinuitet i arbetet borde han icke vara arvodesanställd utan beredas fastare anställning, tills vidare såsom extra ordinarie. Vidkommande lönegradsplaceringen hade utredningen kommit till det resultatet, att jämförelse närmast syntes böra ske med preparators löneställning. Utredningen förordade således, att modellbyggaren placerades i lönegraden Eo 10.

Vad angår den kvinnliga biträdespersonalen anför utredningen följande.

Det nuvarande kanslibiträdet i lönegrad Eo 7 förestår kansliet och tjänstgör i första hand såsom räkenskapsförare, registrator och i viss mån handsekreterare åt avdelningsföreståndarna. Befattningen är förenad med sådant ansvar för innehavaren, att den enligt utredningens mening bör uppföras å ordinarie stat.

Härutöver finnes vid museet ett arvodesanställt skrivbiträde. Till henne utgår årligen av statsmedel 2 500 kronor, varjämte hon av enskilda medel uppbär 860 kronor om året. Denna befattningshavare har till uppgift att biträda kanslibiträdet vid räkenskapsföringen samt vid ledighet för henne vikariera å kanslibiträdestjänsten. Vidare åligger huvudsakligen skrivbiträdet att upptaga stenogram, utskriva handlingar och forskningsresultat, katalogisera och kortregistrera negativ på sjöfartsavdelningen, ombesörja rekvisition av fotografier m. m. för båda avdelningarna, omhänderhava utlåningen av negativ och bilder samt handha museets klichésamling och registreringen av denna. I samband med tillfälliga utställningar skall befattningshavaren biträda föreståndarna med omhänderhavande av in- och utlåning av material och upprättande av förteckning över föremål samt vid organiserandet av utställningsarbetet. Slutligen har skrivbiträdet f. n. att utföra vissa arbeten för föreningen Sveriges sjöfartsmuseum i Stockholm, såsom att distribuera föreningens årsböcker för museets bytesförbindelser, att omhänderhava den i samband därmed förda korrespondensen och att deltaga i de på museet förekommande arbetena i samband med föreningens verksamhet.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att skrivbiträdet ålagts vissa arbetsuppgifter, som måste anses ligga vid sidan av museitjänsten, nämligen arbeten för nyssnämnda förening. Även om man bortser härifrån, är tjänsten emellertid enligt utredningens mening erforderlig. Då huvuddelen av arbetsuppgifterna måste anses vara av den art, att de motivera tjänstens hänförelse till 4 lönegraden, får utredningen förorda att å museets stat upptages en befattning som kontorsbiträde i denna lönegrad. Tjänsten synes kunna uppföras som extraordinarie.

Det torde ligga i sakens natur, att vid bifall till utredningens förslag befattningshavaren icke vidare bör å ordinarie tjänstetid belastas med arbetsuppgifter för föreningens räkning.

Beträffande den vid museet anställda vaktpersonalen erinrar utredningen att densamma för närvarande utgöres av en förste expeditionsvakt i lönegraden Eo 7 och en expeditionsvakt i lönegraden Eo 5 samt att till förfogande för extra bevakning härjämte stå dels inflytande biljettintäkter dels ock ett under anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal för ändamålet beräknat belopp å 4 300 kronor. Utredningen fortsätter:

Redan under nu rådande förhållanden, då museet till omkring två tredjedelar är stängt och stora delar av samlingarna äro evakuerade, har vaktpersonalen visat sig knappt tillmätt. Sålunda ha expeditionella göromål, såsom paketering, postärenden o. dyl., vilka böra åvila vaktpersonalen, i stor utsträckning måst fullgöras av andra befattningshavare. I betraktande härav torde med nu tillgängliga resurser en tillfredsställande bevakning icke kunna anordnas, då museet åter helt öppnas för allmänheten. Utredningen har därför funnit sig böra föreslå, att den fasta vaktpersonalen förstärkes med ytterligare en befattningshavare. Utredningen räknar härvid med, att denna personal jämväl bör förslå för att fullgöra de arbetsuppgifter, vilka avsetts för den rustmästare som ingår i förut återgivna inom museet upprättade förslag till personalorganisation. Under konservatorns ledning böra ifrågavarande befattningshavare enligt utredningens mening kunna bliva väl skickade att utföra dessa göromål.

Befattningshavarna böra enligt utredningen benämnas museivakter och uppföras, förste museivakten och en av de båda övriga å ordinarie stat i lönegraden A 7 respektive A 5 samt den återstående å extra ordinarie stat i lönegraden Eo 5.

Den i gällande stat i lönegraden Eo 7 upptagne värmelednings-skötaren och reparatören föreslår utredningen skola överflyttas till ordinarie stat i lönegraden A 7.

Rörande frågan om anlitande av särskilda specialister för museet framhåller utredningen, att museets samlingar vore av utomordentligt mångskiftande karaktär. Det kunde därför knappast förutsättas, att tjänstemännen alltid ägde den kompetens, som krävdes för vissa föremålsgruppers vetenskapliga eller tekniska bearbetning. I betraktande härav borde museet kunna vid behov anlita speciell expertis. I den mån denna vore företrädd inom statsförvaltningen, borde den utan särskild kostnad ställas till förfogande för museet. För annan i undantagsfall erforderlig expertis hade utredningen förutsatt, att kostnaderna skulle kunna gäldas av enskilda medel. I samma ordning borde även kunna bestridas kostnader för fotografering.

Kostnadsberäkningar.

Enligt verkställda beräkningar skulle utredningens förslag, om hänsyn tages till bruttolönen i lägsta löneklassen i vederbörliga lönegrader, medföra, att museets avlöningskostnader ökas från i runt tal 46 000 kronor till 69 000 kronor. Utredningen anför härom:

Denna ökning av statsverkets kostnader för museet måste givetvis anses betydande, icke minst mot bakgrunden av den nuvarande statsekon-

miska situationen. Det må dock särskilt understrykas, att utredningen icke föreslagit någon utökning av den personalkader, som för närvarande finnes vid museet. Visserligen har vaktpersonalen förstärkts med en befattningshavare, men å andra sidan har en arvodesbefattning som modellsnickare föreslagits till indragning. Kostnadsökningarna ha väsentligen uppkommit därigenom, att för museets verksamhet erforderlig personal, som hittills avlönats med medel huvudsakligen tillskjutna av museets understödsförening — föreningen Sveriges sjöfartsmuseum i Stockholm — upptagits på museets ordinarie avlöningsstat. Vidare har en fiktiv kostnadsökning uppstått därigenom, att utredningen räknat med lön enligt löneplan för intendantsbefattningen, medan däremot för närvarande en av avdelningsföreståndarna åtnjuter ett med hänsyn till utgående pensionsförmåner avpassat arvode. De ökade kostnaderna fördela sig på följande sätt:

Amanuensbefattningar (12 024—3 000 ==) kronor	9 024
Konservatorsbefattningen	»	5 622
Museivaktjänst	»	3 102
Ändrad löneställning för styresmannen	»	1 965
Ändrad löneställning för intendenten	»	3 168
Löneklassuppflyttningar genom ordinariesättning	»	738
Förändring av skrivbiträdestjänsten till extra ordinarie kon-		
torsbiträdestjänst	»	422
Ökade kostnader för rörliga tillägg	»	5 682
Summa kronor		29 723.

Häremot svara kostnadsminskningar enligt följande:

En modellsnickarbefattning indrages kronor	4 800
Minskad grundlön för modellbyggaren	»	777
Sekreterar- och ekonomidelegerade arvoden slopas	»	1 200
Summa kronor		6 777.

Kostnadsökningen skulle således enligt utredningens förslag uppgå till (29 723—6 777 ==) 22 946 kronor. Utredningen erinrar om sitt tidigare påpekande, att i detta belopp inginge en fiktiv ökning, från vilken borde bortses vid beräkning av de ökade kostnaderna för statsverket. Vid en rättvisande jämförelse mellan kostnaderna för den nuvarande och den föreslagna personalorganisationen borde således i de nuvarande kostnaderna räknas med lönebeloppet i lägsta löneklassen i lönegraden Eo 24 även för den föreståndarbefattning, som nu uppehölles av en pensionerad officer. I så fall reducerades kostnadsökningen till i runt tal 18 000 kronor.

Museets personalförteckning skulle enligt utredningens förslag erhålla följande utseende:

Tjänstemän å ordinarie stat.

	Lönegrad
1 museidirektör	A 27
1 intendent	A 21
1 förste museivakt	A 7
1 kanslibitråde	A 7
1 värmeledningsskötare och reparatör	A 7
1 museivakt	A 5

Därutöver skulle finnas följande extraordinarie personal:

	Lönegrad
2 amanuenser	Eo 18
1 konservator	Eo 17
1 modellbyggare	Eo 10
1 museivakt	Eo 5
1 kontorsbiträde	Eo 4

Med utgångspunkt härifrån har utredningen även upprättat ett förslag till avlöningsstat för museet. Utredningen har därvid räknat med den antagna faktiska löneklassen för de ordinarie befattningarna som förste museivakt (11), kanslibitråde (7 och 8), värmeledningsskötare (9) och museivakt (9), därest nuvarande extra ordinarie befattningshavare erhöle befordran till dessa tjänster. För befattningarna som museidirektör och intendent har utredningen ansett sig böra räkna med lägsta löneklassen i respektive lönegrader. Detta har skett dels därför, att utredningen förutsatt, att en av de båda nuvarande avdelningsföreståndarna utsåges till museidirektör samt att han komme att åtnjuta lön enligt lägsta löneklassen, dels av den anledningen att det avdrag, som borde verkställas å nuvarande föreståndarens å örlogsavdelningen löneförmåner, torde uppväga kostnaderna för såväl uppflyttning i högre löneklass för intendenten som eventuellt erforderligt personligt lönetillägg. För de extra ordinarie befattningarna har upptagits beloppet i lägsta löneklassen i vederbörande lönegrader. Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har utredningen även inräknat medel för bestridande av kostnader för bevakning (4 300 kronor), tillsyn över museilokalerna (200 kronor), portvaktsgöromål (600 kronor) och vikarier (900 kronor) med de belopp, som för närvarande avsetts för dessa ändamål. Under sådana omständigheter skulle museets avlöningsstat — efter avdrag av pensionsavgifter — enligt utredningens förslag erhålla följande utseende:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 32 500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 32 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 9 500

Summa kronor 74 000.

Remissyttrandena.

Kommerskollegium tillstyrker utredningens förslag.

Statskontoret understryker utredningens uttalande om angelägenheten av att de donationsmedel, som stode till museets fria disposition, icke vidare användas för avlöande av personal annat än undantagsvis och för rent tillfälliga behov. Annars torde statsmakterna inom en nära framtid åter ställas inför kraven på ett övertagande av lönekostnaderna för nytillkomna befattningshavare. I den situation, som nu föreläge, funne sig emellertid statskontoret icke böra rikta någon erinran mot utredningens förslag, som i allt väsentligt syntes lämpligt avvägt. Endast i en detaljfråga ville statskontoret giva uttryck åt en avvikande mening, nämligen i fråga om den föreslagna

museiföreståndarens tjänstebenämning. Utredningen hade för sin del stannat för benämningen museidirektör såsom ur titelsynpunkt lämpligast. Statskontoret kunde dock icke förordna, att man valde en tjänstebenämning, som brukade hänföras till en annan och högre löneställning än den föreslagna placeringen i 27 lönegraden (jfr museidirektör i lönegrad A 30 vid statens historiska museum). Lämpligare och riktigare syntes vara att använda antingen benämningen styresman efter mönster från armémuseum eller benämningen föreståndare såsom vid livrustkammaren.

Chefen för marinen anser — trots det principiellt olämpliga i att museichefen även skulle vara föreståndare för en av museets båda avdelningar — den föreslagna organisationen kunna för örlogsflottans del godtagas såsom en övergångsform, under förutsättning att instruktionen för museet avfattades så, att föreståndarens för örlogsavdelningen möjligheter att hävda sin ställning såsom målsman för de sjökrigshistoriska samlingarna icke äventyrades. — Chefen för marinen anser därjämte den för avdelningsföreståndare föreslagna lönegraden (A 21) vara låg samt behovet av personal för vården av örlogsavdelningens omfattande bestånd av vapen icke tillfredsställande tillgodosett. Då en rustmästarutbildad person icke torde kunna erhållas för en så låg avlöning som enligt lönegraden Eo 5, hade det måhända varit mera välbetänkt att åtminstone förutsätta, att rustmästarsysslan förenades med tjänsten såsom museivakt i lönegraden A 7. — I fråga om den föreslagna organisationen ur förvaltningssynpunkt ifrågasätter chefen för marinen, huruvida det icke vore lämpligare, särskilt med hänsyn till museets enskilda, till allra största delen örlogsavdelningen tillhörande fonder, att tills vidare bibehålla den nuvarande ordningen, enligt vilken en av nämndens ledamöter i egenskap av ekonomidelegerad hade att fullgöra vissa viktiga åligganden beträffande förvaltningen.

Sjöhistoriska museets nämnd finner det beklagligt, att utredningen i sitt förslag icke ansett sig kunna i större utsträckning än vad som skett tillmötesgå de krav, som från museets sida framställts i fråga om personalförstärkningar, men förklarar sig å andra sidan inse svårigheten att i nuvarande statsfinansiella läge vinna statsmakternas gehör för utökning av organisationen. Nämnden anför härefter i huvudsak följande.

Ehuru utredningen icke uttalat sig därom torde densamma hava varit fullt medveten om att en organisation, där museichefen samtidigt är föreståndare för en avdelning, icke är den ur alla synpunkter mest lämpliga. Av olika skäl har man emellertid ansett sig nu böra stanna vid denna lösning såsom en övergångsform intill dess förhållandena medgiva genomförandet av en organisation utan en dylik sammankoppling av tjänster. Från denna utgångspunkt anser sig nämnden kunna godtaga utredningens förslag. Beträffande museichefens löneförmåner synes det nämnden att lönegraden A 27 är låg i förhållande till det ansvar, som kommer att åvila befattningshavaren. Det bör betonas, att dennes funktioner icke blott komma att vara av vetenskaplig och administrativ art utan även innebära ett ekonomiskt ansvar av icke obetydlig omfattning. De synpunkter de s. k. kulturminnesvårdssakkunniga i betänkande den 29 oktober 1936 anförde för placeringen av museidirektören vid statens historiska museum i lönegraden B 30 (nu A 30) torde vara fullt

giltiga för motsvarande befattning vid sjöhistoriska museet. Om den blivande museidirektören för närvarande icke av statsfinansiella skäl kan placeras i trettionde lönegraden, vill nämnden betona önskvärdheten av att lönefrågan, såsom också av utredningen föreslagits, upptages till förnyad behandling i samband med en kommande eventuell reglering av löneförhållandena för föreståndarna för livrustkammaren och armémuseum.

Utredningen har för den av avdelningsföreståndarna, som icke är museidirektör, funnit riktigtast att hänföra befattningen till tjuguförsta lönegraden med benämningen intendent. Det förefaller nämnden svårförståeligt, att avdelningsföreståndaren vid sjöhistoriska museet skall placeras i denna låga lönegrad, oaktat hans ansvar och kompetens till fullo måste sägas motsvara avdelningsföreståndarnas (intendenternas, antikvariernas etc.) vid övriga liknande statliga institutioner, samtliga med avlöning enligt tjugosjätte lönegraden. Nämnden finner utredningens löneplacering av avdelningsföreståndare anmärkningsvärd även ur den synpunkten, att samma tjänster under nuvarande provisoriska förhållanden äro placerade i Eo 24. Samtidigt som utredningen understryker behovet av högt kvalificerad specialutbildad personal, föreslås alltså en väsentlig sänkning av tjänstens ekonomiska förmåner. Nämnden vill såsom sin åsikt tramhålla, att avdelningsföreståndare vid sjöhistoriska museet i likhet med vad som är förhållandet vid andra motsvarande institutioner bör vara placerad i lönegrad A 26. Såfram denna löneplacering av statsfinansiella skäl icke för närvarande är tänkbar, får nämnden hemställa, att intendenten placeras på ordinarie stat i tjugofjärde lönegraden. En placering av befattningen i en lönegrad, som i någon mån motsvarar med densamma förenade arbetsuppgifter, är viktig, icke minst med tanke på de yngre forskare, som underkasta sig den specialisering tjänstgöringen som amanuens innebär — i själva verket snarare minskar än ökar denna deras möjligheter på den öppna museala arbetsmarknaden — och för vilka utsikten att i sinom tid kunna avancera till intendenten innebär en ofta avgörande faktor.

Nämnden finner med tillfredsställelse att amanuenserna enligt utredningen erhålla en förbättrad ställning och överföras på extra ordinarie stat.

Utredningen har beklagligtvis icke tagit ställning till museets behov av särskild biblioteks- och arkivpersonal. Museets bibliotek, omfattande ca 10 000 band, och arkiv, omfattande bl. a. ca 30 000 nummer, kunna svårigen handhavas av tjänstemännen såsom en uppgift vid sidan om det dagliga arbetet. En rätt vård av dessa i flera avseenden unika samlingar av hög kvalitet är så betydelsefull och så tidskrävande, att en kombination med en annan tjänst i längden icke är tillräddig. Även bör betonas att hithörande samlingar icke kunna göras till föremål för vetenskaplig bearbetning — och därmed inlemmas i museets övriga verksamhet — med mindre de ordnas efter moderna principer. Att denna uppgift skulle motivera tillsättandet av en fackutbildad biblioteks- och arkivtjänsteman är uppenbart. Nämnden vill emellertid på denna punkt icke nu framlägga något bestämt yrkande.

Utredningen har föreslagit inrättandet av en konservatorstjänst på extra ordinarie stat i sjuttonde lönegraden, vilken löneställning synes nämnden väl låg. Såsom av utredningen framhåves, kräver konservatorstjänsten av sin innehavare en speciell och långvarig utbildning. Nämnden vill därför förorda en högre löneställning för konservatorn, förslagsvis Eo 18.

Beträffande frågan om behovet av personal för vården av örlogsavdelningens bestånd av vapen samt frågan om den ekonomiska förvaltningens ordnande framför nämnden samma synpunkter som chefen för marinen samt

tillägger i sistnämnda hänseende, att nämnden visserligen icke ansåge sig kunna yrka på ett arvode av statsmedel till en inom nämnden utsedd ekonomidelegerad men förutsatte att det skulle vara nämnden obetaget att under någon form även i fortsättningen tillämpa ett liknande arrangemang som hittills, dock utan kostnad för statsverket.

Allmänna lönenämnden yttrar:

Så vitt allmänna lönenämnden kunnat finna, har i det remitterade betänkandet genomgående förutsatts, att sjöhistoriska museet skulle liksom hittills arbeta på två likvärdiga avdelningar, sjöfartsavdelningen och örlogsavdelningen. I betänkandet framläggas emellertid icke enligt lönenämndens mening tillräckliga skäl för att avdelningsföreståndarbefattningarna, för närvarande i lönehänseende jämställda, hädanefter skulle differentieras på sätt förslaget innebär. De administrativa uppgifter, som behöva fullgöras vid museet, synas nämligen icke tillräckligt motivera en så betydande löneskillnad mellan avdelningsföreståndarna, som föreslagits. Det må vidare framhållas, att ett bibehållande av organisationen med två likvärdiga avdelningar synes förutsätta, att avdelningsföreståndarna äro åtminstone i huvudsak likställda i avlöningshänseende. Vad särskilt angår den föreslagna lönegraden A 27, får lönenämnden framhålla, att museidirektören enligt betänkandet förutsatts skola äga, bland annat, goda vetenskapliga kvalifikationer; ingen av de nuvarande avdelningsföreståndarna har emellertid, så vitt av statskalendern framgår, avlagt akademisk examen. Lönenämnden har vid frågans behandling kommit till resultatet, att övervägande skäl tala för att avdelningsföreståndartjänsterna vid sjöhistoriska museet alltjämt bibehållas vid samma lönegradsplacering inbördes. I sådant hänseende finner sig lönenämnden i förhållande till nuvarande ordning allenast böra förorda den förändringen, att de båda tjänsterna upptagas på ordinarie stat i lönegrad A 24. De administrativa göromålen vid museet synas lönenämnden lämpligen böra anförtros åt en av avdelningsföreståndarna mot särskilt arvode. Detta arvode, som synes böra innefatta gottgörelse även för fullgörandet av uppdraget såsom sekreterare hos museets nämnd, torde böra bestämmas till 1 200 kronor för år, i samband varmed det nuvarande sekreterararvodet å 600 kronor skulle indragas. Arvodet till nämndens ekonomidelegerade synes böra bibehållas oförändrat (600 kronor för år).

För den föreslagna konservatorstjänsten vid museet, mot vars inrättande lönenämnden icke har något att invända, vill lönenämnden ifrågasätta, om icke en placering i Eo 15, åtminstone tills vidare, kan anses tillfyllest.

Beträffande det föreslagna kontorsbiträdet i Eo 4 har det med hänsyn till vad i betänkandet anförts synts lönenämnden tveksamt, huruvida befattningshavaren i själva museitjänsten kommer att erhålla full tjänstgöring. Om detta icke är fallet, kan övervägas att låta anställningen såsom extra ordinarie tjänsteman vid museet avse allenast halvtidstjänstgöring, med avlönning medelst arvode för erforderligt arbete därutöver.

Enligt betänkandet finnas vid sjöhistoriska museet anställda s. k. arkivarbetare till vid skilda tidpunkter varierande antal, för närvarande icke mindre än 19. Enligt vad lönenämnden inhämtat sysselsättas dessa med allehanda förekommande göromål, såsom uppordningsarbeten o. dyl. Ehuru detta icke direkt utsåges i betänkandet, torde man få utgå ifrån, att ett visst antal arkivarbetare förutsatts alltjämt skola finnas anställda vid sjöhistoriska museet. Enligt lönenämndens förmenande hade det varit av intresse att erhålla någon belysning av frågan, vilken inverkan på personalbehovet vid museet ett eventuellt upphörande av anordningen med arkivarbetare skulle tänkas få.

I övrigt har den förevarande remissen icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Ledamöterna i allmänna lönenämnden *Sven Almgren* och *Jane Broström* ha avgivit särskilt utlåtande av följande innehåll:

Lönenämndens majoritet har föreslagit, att den nuvarande anordningen vid sjöhistoriska museet med tvenne avdelningsföreståndare i 24 lönegraden skall bibehållas samt att den av avdelningsföreståndarna, som förordnas till chef för museet, skall tillerkännas visst arvode utöver lönen. Enligt vår mening är sjöhistoriska museet av den storleksordning, att det ur organisatoriska synpunkter är att föredraga, att museichefens ställning såsom den ansvarige ledaren för ifrågavarande institution markeras genom en högre placering i lönegrad än sin närmaste underordnade, varigenom även vinnas, att chefens pensionsfråga blir tillfredsställande ordnad. Vid ärendets behandling i lönenämnden ha vi ifrågasatt, huruvida icke en placering i lönegraden A 26 av museichefen vore tillfyllest. Med hänsyn till att motsvarande chefsbefattningar vid livrustkammaren och armémuseum, vilka institutioner åtminstone vad storleken av den underlydande personalen angår äro mindre än sjöhistoriska museet, äro placerade i lönegraden A 27, ha vi ansett oss icke böra motsätta oss en placering i samma lönegrad även av chefen vid sistnämnda museum. Vid bifall härtill bör, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag i årets statsverksproposition i fråga om löneställningen för viss personal vid de s. k. lärda verken, den av de sakkunniga föreslagna intendentbefattningen vid museet placeras i lönegraden A 22.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har, i avvaktan på statsmakternas beslut om en allmän reglering av lönerna vid arkiv, bibliotek och museer, intet att erinra mot museichefens löneställning. Däremot syntes det akademien, som om tillräckliga skäl skulle saknas för att sänka lönen för den avdelningsföreståndare, som icke vore museidirektör, från nuvarande Eo 24 till A 21. Akademien håller före, att denna befattning borde placeras i samma lönegrad (A 26) som avdelningsföreståndarna vid övriga statliga kulturhistoriska museer. Med hänsyn till de kvalifikationer, som krävdes för innehavet av denna tjänst, samt de med tjänsten förenade arbetsuppgifterna syntes i varje fall någon sänkning i den nuvarande löneställningen icke rimligtvis böra komma till stånd. — Vad sålunda anförts i fråga om nödvändigheten att tillförsäkra den ena avdelningsföreståndartjänsten en rimlig löneställning gällde i viss mån även befattningen såsom konservator. Den för denna befattning föreslagna lönen syntes vara alltför låg. — Slutligen säger sig akademien icke ha kunnat finna, att den kvinnliga biträdespersonalen vore tillräcklig för att bereda den vetenskapligt skolade personalen den nödvändiga hjälpen i det rutinmässiga manuella arbetet. Utöver i förslaget upptagna ett kansli-biträde och ett kontorsbiträde torde åtminstone ett museibiträde vara erforderligt för signering, registrering, etikettering m. m. inom museets båda avdelningar.

Museichefskollegiet anför:

Utredningen föreslår tvenne tjänstemän på varje avdelning, vilket torde motsvara behovet under förutsättning att de helt eller så gott som helt få ägna sin tid åt museiarbetet. Däremot föreslås ingen bibliotekarie-arkivarie,

vilket är överraskande med hänsyn till såväl bibliotekets som arkivets omfång och den omständigheten, att båda utgöra centrala specialsamlingar av grundläggande vikt såväl för arbetet inom museet som för den forskning, som utanför denna bedrivs på samma områden. Inrättas icke en befattning för denna särskilda uppgift, måste den nödvändiga arbetskraften tagas från avdelningarna, vilket givetvis bleve till men för det museala arbetet. En amanuens tjänst med särskilt åliggande att sköta bibliotek och arkiv i lönegrad Eo 18 bör sålunda inrättas.

Utredningen föreslår en befattning som avdelningsföreståndare tillika museidirektör i lönegrad A 27 och en i lönegrad A 21 med titel intendent. Utredningen har här bortsett från att med befattningar i lönegrad A 21 vid de lärda verken är förenad titeln andre intendent, respektive andre antikvarie etc. I ett fall (armémuseum) är amanuensen placerad i lönegrad A 21. Den föreslagne avdelningsföreståndaren i lönegrad A 21 blir emellertid ej endast i avseende på sin tjänstegradsbenämning utan även i fråga om sin avlönning starkt eftersatt dylika befattningshavare i statens övriga museer; dessa äro nämligen principiellt placerade i lönegrad A 26 utom vid riksmuseet, där placeringen av särskilda skäl är A 30. Arbetets art inom båda avdelningarna är sådan, att samma krav på museal och vetenskaplig kompetens måste ställas på sjöhistoriska museets avdelningsföreståndare som på övriga, och de böra då ha samma förmåner. Man torde icke böra räkna med att utsikterna att nödgas stanna i lönegrad A 21 till pensionsåldern skall locka någon god museiman — och helt säkert icke någon framstående — att skaffa sig den för denna tjänst nödiga kompetensen, som måste vara högre än avlagd filosofie licentiatexamen, vilken föreslås som kompetensfordran för amanuens för att nå lönegrad Eo 20. Uppmärksammas bör också att innehavarna av båda föreståndarebefattningarna nu äro bättre avlönade även under föreliggande provisoriska förhållanden. Det är därför orimligt att en sänkning skulle ifrågakomma. Museichefskollegiet föreslår att båda avdelningsföreståndarna placeras i lönegrad A 26 med förbättring för den, som tillika är museidirektör.

Utredningens förslag att museidirektören placeras i lönegrad A 27 motiveras med att styresmannen för armémuseum och föreståndaren för livrustkammaren åtnjuta sagda löneförmåner. Såsom utredningen påvisar, vilar avgörandet om dessa museichefers lönegradsplacering i avvaktan på utredning. Den omständigheten att nämnda båda chefer ännu icke fått sin lönefråga löst på ett tillfredsställande sätt bör dock icke kunna anföras som skäl till den föreslagna placeringen. Museichefskollegiet föreslår, att den avdelningsföreståndare i sjöhistoriska museet, som tillika är museidirektör, placeras i lönegrad A 30 i likhet med museidirektören för statens historiska museum och föreståndaren för etnografiska museet samt att utredning om museichefernas lönegradsplacering snarast vidtages.

Det torde väl icke helt kunna undvikas, att tid och kraft i någon mån kommer att berövas den avdelning, vars föreståndare tillika är museidirektör. Såsom museet nu föreslås organiserat framträder onekligen bilden av en institution, där den ena avdelningens amanuens måste ägna sig åt biblioteks- och arkivarbete och den andre åt sekreterarearbete för museidirektören. För att undvika detta — i all synnerhet som museidirektören skall ha det ekonomiska ansvaret — bör han erhålla ett effektivt kansli, där både uppställande av skrivelser, registrering och räkenskapsföring kan ske. Museichefskollegiet föreslår därför inrättande av en kansliskrivarebefattning i lönegrad A 11, och, för vardera av de två avdelningarna, en kontorsbiträdesbefattning i lönegrad Eo 4.

Utredningen föreslår inrättandet av två amanuensbefattningar, avlönade enligt de bestämmelser, som utfärdats av Kungl. Maj:t för avlönning av mot-

svarande tjänster vid statliga arkiv, bibliotek och museer. Då dessa båda tjänster representera ett permanent behov får man räkna med att de inom icke allt för lång tid omformas till ordinarie andre intendentbefattningar.

För den sjöhistoriska undersökningen föreslå de sakkunniga icke någon särskild tjänsteman. Det torde sålunda vara avsikten att fylla detta behov med enskilda medel.

Utredningen har icke föreslagit inrättandet av någon rustmästarebefattning. En rustmästare, som helt ägnar sig åt sin uppgift, måste emellertid anses vara oumbärlig. Museichefskollegiet föreslår därför inrättandet av en dylik befattning.

Vid studiet av utredningens betänkande i övrigt har museichefskollegiet funnit, att konservatorn med hänsyn till den utbildning, som är nödvändig för hans uppgift, borde ha en något högre löneställning.

Behovet av vaktpersonal blir, när samlingarna äro återförda och museet färdigställt, väsentligt större än vad som tar sig uttryck i utredningens förslag. Man får sålunda vänta sig att museinämnden torde bli nödsakad att komma med krav på ökade anslag även för vakthållning.

Riksräkenskapsverket säger sig icke ha funnit anledning till särskild erinran mot de sakkunnigas förslag i fråga om kanslibiträdet (räkenskapsförraren) och dispositionen av uppkommande överskott å rörelsen vid modellverkstaden. Ämbetsverket hade ej heller något att invända mot att sjöhistoriska museets biljettintäkter — i avvaktan på ifrågasatt utredning beträffande dispositionen och redovisningen av de förevisningsmedel med flera liknande inkomster, som inflöto vid statliga museer och andra liknande institutioner — användes för extra bevakning vid museet, i den mån för sådant ändamål särskilt anvisade medel icke försloge.

Departementschefen.

Den nu i anledning av riksdagens anhållan verkställda utredningen rörande sjöhistoriska museets personalorganisation har enligt min mening givit vid handen, att på statsverkets bekostnad vissa delvis ganska betydande förändringar böra vidtagas beträffande personal- och avlöningsförhållandena vid museet. De sedan museets tillkomst vunna erfarenheterna rörande arten och omfattningen av museets arbetsuppgifter ha nämligen utvisat, att större anspråk än som från början förutsågos måste ställas på personalen, om museet skall kunna väl vårda, förkovra och vetenskapligt bearbeta sina samlingar samt på ett upplysande och tilltalande sätt hålla dessa tillgängliga för allmänheten. Emellertid bör tillika beaktas, att inom museets verksamhetsfält nya arbetsuppgifter i nära nog obegränsad mängd kunna anmäla sig för de därav intresserade samt att detta kan utgöra en frestelse till överdimensionering och forcering av museiarbetet. En viss varsamhet från statsmakternas sida vid prövningen av museiledningens krav på personalförstärkningar i såväl kvantitativt som kvalitativt hänseende synes därför vara tillräddig. Såvitt jag kunnat bedöma, och jag tror mig härutinnan vinna stöd hos de i ärendet hörda myndigheterna, har den av riksdagen begärda utredningen verkställts

med beaktande av de nyss anförda synpunkterna. Jag är därför beredd att i huvudsak biträda de såsom resultat av utredningen föreliggande förslagen samt skall nu närmare redogöra för mitt ståndpunktstagande till desamma.

Ett av de spörsmål, som särskilt berördes vid 1944 års riksdag, gällde inrättandet vid museet av en chefsbefattning, vars innehavare tillika skulle vara föreståndare för en av museets båda avdelningar. I utredningsbetänkandet har nu föreslagits tillskapandet av en dylik kombinerad chefs- och avdelningsföreståndarbefattning. Det är enligt min mening uppenbart, att museet är i behov av en chef, som kan leda det dagliga arbetet och har det närmaste ansvaret för museets förvaltning. Den hittillsvarande ordningen, enligt vilken dessa uppgifter åvila museinämnden eller någon dess förtroendeman, bör icke i längden bibehållas. Vad angår förslaget att chefen även skall vara avdelningsföreståndare, delar jag icke de i ett par av yttrandena framförda betänkligheterna mot ett sådant arrangemang. Härigenom lär nämligen icke i praktiken behöva uppkomma sådana olägenheter att de motivera inrättandet av ytterligare en högre tjänst, vilken i och för sig ej kan anses strängt nödvändig. Erinras må, att överintendenten och chefen för nationalmuseum tillika är föreståndare för en av museets fyra avdelningar. På grund härav tillstyrker jag utredningens förslag i denna del. Jag delar likaledes utredningens uppfattning, att inrättandet av en chefsbefattning vid sjöhistoriska museet icke bör föranleda till att nämndinstitutionen avskaffas. Närmare bestämmelser om nämndens sammansättning samt om dess och museichefens arbetsuppgifter torde instruktionsledes få meddelas av Kungl. Maj:t.

Utredningen har föreslagit, att chefen för museet skall benämnas museidirektör samt — i likhet med styresmannen för armémuseum och föreståndaren för livrustkammaren — vara placerad i lönegraden A 27. Vad först angår lönefrågan finner jag mig med hänsyn till museets storlek och de krav på speciell sakkunskap, som måste ställas på dess högre befattningshavare, icke böra biträda majoritetens inom allmänna lönenämnden mening att museichefen bör placeras allenast i lönegrad A 24 och dessutom erhålla ett årligt arvode av 1 200 kronor. Å andra sidan finner jag icke tillrådligt att, såsom museichefskollegiet föreslagit, chefen för sjöhistoriska museet placeras i högre lönegrad än cheferna för armémuseum och livrustkammaren. Jag vill på grund härav förorda utredningens förslag i denna del. Även beträffande titelfrågan finner jag utredningsförslaget lämpligt. Den omständigheten att en redan inrättad museidirektörstjänst är placerad i lönegrad A 30 synes ej, såsom statskontoret förmenar, böra utgöra hinder mot att en ny sådan tjänst placeras i lönegrad A 27. Jag vill sålunda exempelvis erinra om att våra fångvårdsanstalter förestås av direktörer i tre olika lönegrader, A 24, A 26 och A 28, samt att generaldirektörstjänsterna äro uppdelade på ej mindre än sex olika lönegrader.

Den avdelningsföreståndare, som icke tillika skulle vara innehavare av den föreslagna museidirektörsbefattningen, bör enligt utredningens mening med benämningen intendent placeras i samma lönegrad som de nuvarande andre intendenterna vid övriga museiinstitutioner. Sistnämnda befattningshavare

ha i årets statsverksproposition (för flera huvudtitlar gemensamma frågor s. 5 ff.) föreslagits uppflyttade i lönegrad från A 21 till A 22. Den skillnaden föreligger dock mellan dessa befattningshavare och avdelningsföreståndaren vid sjöhistoriska museet, att den senare svarar för skötseln av en museiavdelning och att hans befattning, med hänsyn till den specialutbildning som innehavaren förutsättes ha förvärvat, antagligen får betraktas såsom en sluttjänst. Vad jag sålunda framhållit skulle närmast leda till att befattningen i lönehänseende jämfördes med avdelningsföreståndarebefattningarna vid nationalmuseum och vid statens historiska museum, vilka befattningar i statsverkspropositionen föreslagits skola bibehållas i lönegrad A 26. Såsom framhölls redan vid sjöhistoriska museets tillkomst måste emellertid sistnämnda tjänster beträffande såväl innehavarnas kompetens som det med tjänsterna förenade arbetets beskaffenhet och omfattning anses mera krävande än befattning såsom avdelningsföreståndare vid sjöhistoriska museet. Jag biträder på grund härav den av allmänna lönenämnden framförda meningen, att avdelningsföreståndaren bör placeras i lönegrad A 24, samt vill särskilt framhålla, att detta icke innebär någon lönegradsförändring utan endast ordinariesättning av en av de båda nuvarande avdelningsföreståndartjänsterna i lönegrad Eo 24. Tjänsten synes i personalförteckningen lämpligen böra benämnas intendent (avdelningsföreståndare).

Utredningens förslag om anvisande av medel till avlöning av de båda amanuenser, som för närvarande tjänstgöra vid museet samt av vilka den ene helt och den andre delvis avlönas av enskilda medel, har i de avgivna yttrandena tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Även jag anser mig böra biträda detta förslag. Däremot finner jag icke skäl att, i likhet med museichefskollegiet, förorda medelsanvisning för avlöning av ytterligare en amanuens med särskilt åliggande att sköta bibliotek och arkiv. Sjöhistoriska museets nämnd har visserligen funnit behov av en motsvarande tjänst föreligga men har icke nu velat framställa något yrkande härutinnan.

Vid museet har från dess tillkomst varit anställd en konservator, som sedan år 1942 uppbär ett av de båda för modellsnickare avsedda arvoden å 4 800 kronor och dessutom av enskilda medel ett tilläggsarvode å 1 200 kronor men tidigare helt avlönats av enskilda medel. Såsom utredningen framhållit, fyller konservatorn en mycket betydelsefull och krävande uppgift, särskilt vad gäller samlingarnas vård och bevarande men även såsom ledare för modellverkstaden. I likhet med utredningen och samtliga i ärendet hörda myndigheter anser jag därför konservatorstjänsten nu böra inordnas under statlig löneplan. Efter en ingående jämförelse mellan de göromål, som ankomma på denne konservator samt konservatorerna vid naturhistoriska riksmuseet och statens historiska museum, har utredningen ansett den förre böra placeras i lönegrad 17, tills vidare såsom extra ordinarie befattningshavare. Mot denna lönegradsplacering ha erinringar riktats i ett flertal yttranden. Sålunda har allmänna lönenämnden ifrågasatt, om ej en placering i Eo 15 vore tillfyllest, medan å andra sidan vitterhetsakademien, sjöhistoriska museets nämnd och museichefskollegiet förordat att tjänsten placeras i lägst Eo 18.

För egen del ansluter jag mig till allmänna lönenämndens uppfattning i denna fråga och förordar alltså, att konservatorstjänsten placeras i lönegrad Eo 15.

Den tjänsteman vid museet, vilken för närvarande uppbär det andra av de båda modellsnickarearvodena och som enligt utredningens uppfattning i lönehänseende närmast bör jämföras med preparator, föreslås av utredningen skola med benämningen modellbyggare överföras till extra ordinarie stat med placering i lönegrad 10. I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna har jag häremot intet att erinra.

Vaktpersonalen vid museet utgöres nu av en förste expeditionsvakt i lönegrad Eo 7 och en expeditionsvakt i lönegrad Eo 5, varjämte till förfogande för extra bevakning under öppethållande och nattetid stå inflytande biljettintäkter och ett under anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal för ändamålet beräknat belopp av 4 300 kronor. Utredningens förslag att — med bibehållande av sistnämnda belopp å avlöningsstaten — den fast anställda vaktpersonalen måtte förstärkas med ytterligare en befattningshavare synes väl motiverat och har icke heller föranlett erinringar i de avgivna yttrandena. Vid behandlingen av frågan härom har utredningen sagt sig räkna med, att denna personal även borde förslå att under konservatorns ledning fullgöra de på en rustmästare ankommande arbetsuppgifterna. Enligt utredningens förslag skola befattningshavarna ifråga benämnas museivakter samt uppföras, förste museivakten i lönegrad A 7, en av de båda övriga i lönegrad A 5 och den återstående i lönegrad Eo 5. Chefen för marinen och sjöhistoriska museets nämnd ha framhållit att en rustmästareutbildad person icke torde kunna erhållas för en så låg avlöning som enligt Eo 5 samt med anledning därav ifrågasatt om icke rustmästaresysslan borde förenas med tjänsten såsom förste museivakt. Museichefskollegiet har ansett en rustmästare, som helt ägnade sig åt sin uppgift, vara för museet oumbärlig och har därför föreslagit inrättande av en dylik befattning. För egen del biträder jag utredningens förslag i fråga om den fast anställda personalen samt förutsätter därvid, att rustmästaregöromålen skola kunna under konservatorns ledning och efter dennes anvisningar ombesörjas av den samlade vaktpersonalen.

Emot utredningens förslag om överförande till ordinarie stat av befattningen såsom värmeledningsskötare och reparatör i lönegrad Eo 7 har jag ingen erinran att framställa.

Vad beträffar den kvinnliga biträdespersonalen, som nu består av ett kanslibitråde i lönegrad Eo 7 samt ett skrivbiträde med ett arvode av statsmedel å 2 500 kronor och ett tilläggsarvode av enskilda medel å 860 kronor, har utredningen föreslagit ordinariesättning av kanslibiträdets tjänsten samt ombildning av skrivbiträdes tjänsten till en kontorsbiträdesbefattning i lönegrad Eo 4. I flertalet yttranden ha dessa förslag lämnats utan erinran, men museichefskollegiet har ansett kanslibiträdets tjänsten böra ombildas till en kansliskrivarebefattning i lönegrad A 11 och behov föreligga av två kontorsbiträden, medan däremot allmänna lönenämnden ifrågasatt huruvida icke det av utredningen föreslagna kontorsbiträdet borde erhålla allenast halvtidstjänstgöring samt

avlönning medelst arvode för erforderligt arbete därutöver. För egen del biträder jag utredningens förslag samt förutsätter därvid att befattningshavarna under tjänstetid helt sysselsättas för museets räkning.

Av utredningens betänkande framgår, att konserveringsanstalten inom museet förenats med en modellverkstad för komplettering av samlingarna genom tillverkning av fartygsmodeller. I denna verkstad, som står under närmaste ledning av konservatorn, äro förutom den förut omnämnde modellsnickaren anställda två finmekaniker mot årliga arvoden av 4 800 kronor respektive 2 700 kronor. Medel till dessa arvoden ha tagits från inkomster av försålda modeller, vilka vid sidan av modeller för museets egen räkning tillverkats i verkstaden. Jag delar utredningens uppfattning, att denna delvis affärsmässigt bedrivna verksamhet bör få fortfara i oförändrad form, dock att nettointkomsten — på sätt av utredningen föreslagits och av riksräkenskapsverket lämnats utan erinran — hädanefter bör tagas till uppbörd å reservationsanslaget till underhåll av museets samlingar. Å detta anslag torde också till uppbörd få upptagas inflytande biljettintäkter, sedan från dessa dragits direkta kostnader för separatutställningar o. d.

I anledning av en uppgift i utredningens betänkande om att vid museet funnes anställda s. k. arkivarbetare till vid skilda tidpunkter varierande antal, vid tiden för betänkandets avgivande ej mindre än 19 stycken, har allmänna lönenämnden efterlyst uppgifter om vilken inverkan på personalbehovet vid museet som ett eventuellt upphörande av anordningen med arkivarbetare kunde tänkas få. Jag vill i anledning härav erinra om, att sedan åtskilliga år tillbaka arkivarbetare torde vid flertalet större arkiv, bibliotek och museer användas för mindre krävande och brådskande arbetsuppgifter utan att detta föranlett inskränkningar i den tidigare personalorganisationen. Vid uppordnandet av sjöhistoriska museets omfattande samlingar ha arbetsmöjligheter av denna art i ovanligt rikligt mått stått till buds. Man torde emellertid icke därav böra draga den slutsatsen, att om — mot förmodan — anordningen med arkivarbetare skulle slopas, museets fast anställda personal skulle behöva omedelbart förstärkas.

Såsom framgår av den tidigare redogörelsen har museet erhållit betydande donationer i form av såväl penningmedel som för museet värdefulla föremål. De i pengar utgående bidragen ha delvis av museiledningen använts till avlöning av eller lönefyllnad åt befattningshavare vid museet. Då det emellertid icke kan anses lämpligt att tjänstemän vid en rent statlig institution avlönas med medel, som av enskilda ställas till institutionens förfogande, förutsätter jag att den nyss omnämnda ordningen upphör sedan de reformer beträffande personalorganisationen genomförts vilka jag tidigare förordat. Det nu sagda bör givetvis icke föranleda museiledningen till att avstå från sin lofvärda och hittills med stor energi och framgång fullföljda strävan att från personer och företag med intresse för museets verksamhet söka erhålla gåvor i form av ej endast museala föremål utan även penningmedel. Dylika medel böra dock, såsom utredningen framhållit, endast för rent tillfälliga behov användas till avlöning av personal samt i övrigt begagnas

för att berika samlingarna, för ordnande av tillfälliga utställningar, för nyanskaffningar samt för publikationstryck och andra utgifter av omkostnadsnatur.

Vid en personalorganisation i enlighet med vad jag nu förordat torde bära beräknas för avlöningar till ordinarie tjänstemän förslagsvis 33 700 kronor, för avlöningar till icke-ordinarie personal 31 600 kronor och för rörligt tillägg förslagsvis 9 000 kronor. Jag förutsätter därvid, att från anslagsposten till avlöningar till icke ordinarie personal fortfarande skola få bestridas kostnader för vikarier med högst 900 kronor, för tillsyn över museilokalerna med högst 200 kronor, för portvaktsgöromål med högst 600 kronor och för museets bevakning med högst 4 300 kronor. Emellertid bör vid anslagsberäkningen för nästa budgetår hänsyn tagas till, att den pensionerade sjöofficer, som nu mot ett arvode av 4 500 kronor uppehåller tjänsten såsom föreståndare å örlogsavdelningen, torde komma att utses till antingen museidirektör eller intendent samt att därvid avdrag å hans lön kommer att ske jämlikt 2 § 2 mom. civila avlöningsreglementet. Anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till rörligt tillägg synas därför kunna nedsättas till 29 500 kronor respektive 8 400 kronor. Därest den nuvarande föreståndaren å sjöfartsavdelningen utses till intendent, bör — om riksdagen icke har något att däremot erinra — Kungl. Maj:t kunna till undvikande av löneminskning bevilja honom personligt lönetillägg att bestridas från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för statens sjöhistoriska museum:

Personalförteckning.

Bcfattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 museidirektör	A 27
1 intendent (avdelningsföreståndare)	A 24
1 förste museivakt	A 7
1 kanslibiträde	A 7
1 värmeledningsskötare och reparatör	A 7
1 museivakt	A 5;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens sjöhistoriska museum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 29 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	» 31 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 8 400

Summa förslagsanslag kronor 69 500;

Kungl. Maj:ts proposition nr 155.

dels ock till Statens sjöhistoriska museum: Avlöningar för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av kronor 69 500.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gustaf Lindenbaum.